

**ПРЫКЛАДНЫЯ ЗАДАННІ ДЛЯ САСТАЎЛЕННЯ БІЛЕТА ПА
ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ “БЕЛАРУСКАЯ МОВА, БЕЛАРУСКАЯ
ЛІТАРАТУРА” (варыятыўная частка)**

1. У структуры вучэбнай праграмы па беларускай мове для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі выдзяляюцца раздзелы:

- а) патрабаванні да ўзроўню падрыхтоўкі вучняў;
- б) абавязковы змест адукацыі;
- в) патрабаванні да ўзроўню падрыхтоўкі вучняў, абавязковы змест адукацыі.

2. Выпускны экзамен па беларускай мове для вучняў XI класаў праводзіцца ў форме пераказу. Пры выстаўленні выніковай адзнакі неабходна:

- а) аддаваць перавагу адзнацы за пісьменнасць;
- б) улічваць абедзве адзнакі (яны раўназначныя);
- в) аддаваць перавагу адзнацы за змест і маўленчае афармленне.

3. Адзначце слова (словы), у якім (якіх) назіраецца прыпадабненне напярэдняга зычнага гука да наступнага мяккага (асіміляцыя):

- а) святло;
- б) схіліць;
- в) рэалізме;
- г) з героем;
- д) скептык.

4. Адзначце рад слоў (словазлучэнняў), у якіх усе словы напісаны ў адпаведнасці з новай рэдакцыяй “Правілаў беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”:

- а) шоўмен, кантрастны, Нью-Ёрк;
- б) трыа, крыж Еўфрасінні Полацкай, пяцьдзясят;
- в) трыўмвірат, прынтэр, дзявяты;
- г) фарпосны, стапрацэнтны, Ландау.

5. Адзначце слова, у напісанні якога дапушчана памылка:

- а) прэс-канферэнцыя
- б) мікраэлемента
- в) заходне-еўрапейскі
- г) абсалютна празрысты
- д) цёмна-зялёны

6. Устаноўце адпаведнасць паміж выдзеленымі парамі слоў і іх сэнсавай характарыстыкай. Адзначце варыянт правільнага адказу:

А. Невялікі *антракт* – *перапынак* у працы.
Б. *Ладзіць* сані – *ладзіць* з суседзямі.
В. *Тонкая* работа – *тонкая* бярозка.
Г. *Лапчатая* птушкі – *лапчастая* лісточкі.

1. Амонімы.
2. Многазначнае слова.
3. Паронімы.
4. Сінонімы.
5. Антонімы.

- а) А4Б3В2Г5;
- б) А5Б1В2Г3;
- в) А4Б2В1Г3;
- г) А3Б1В2Г4;

д) А4Б1В2Г3.

7. Выберыце і запішыце па-беларуску словазлучэнне, у якім катэгорыя роду назоўніка ў рускай і беларускай мовах не супадае:

- а) молодой пони;
- б) большая пачка;
- в) новая педаль;
- г) травяной шампунь.

8. Адзначце множналікавы назоўнік:

- а) творы;
- б) мінчане;
- в) чарніла;
- г) прысмакі.

9. Знайдзіце словазлучэнне, якое ў беларускай мове адрозніваецца склонавай формай залежнага слова. Запішыце словазлучэнне па-беларуску:

- а) слышать звуки;
- б) слышать своими ушами;
- в) слышать ответ;
- г) слышать отчётливо.

10. Адзначце складаназалежны сказ з аднародным сузалежным падпарадкаваннем:

а) Голіку было цікава і смешна глядзець, як лянiвы і непаваротлівы ў сетцы карась куляй ляцеў на дно, калі яго апускалі ў ваду.

б) Колас любіў чыстыя баравыя лясы, дзе прасторна воку і дзе над галавой ніколі не змаўкае вячысты гоман хвойных вяршынь.

в) Асобныя дрэвы да таго тоўстыя, што калі б вырашылі ахапіць ствол, то спатрэбіліся б намаганні некалькіх чалавек.

г) Адкуль бацька гэта ведаў, ніхто з нас не разумеў, бо мы рабілі ўсё ўпотаікі.

11. Адзначце правільны варыянт настаноўкі знакаў прыпынку ў сказе:

Яшчэ тыдзень назад зводкі якія штовечар у пяць рук запісваліся з голасу дыктара паведамлялі пра баі на Дняпры пра вызваленне Кіева а тут нечаканы рывок і немцы прыціснуты да Прыпяці.

- а) коска, коска, коска, коска, працяжнік;
- б) коска, коска, коска, коска, коска;
- в) коска, коска, коска, працяжнік;
- г) коска, коска, коска, коска;
- д) коска, коска, коска, коска, двукроп'е.

12. Вызначце стыль тэксту. Адказ запішыце.

У спадчыну ад мінулых пакаленняў нам дасталася велізарная колькасць назваў населеных пунктаў, рэк і азёраў, урочышчаў і іншых геаграфічных аб'ектаў. На зямлі нашай Бацькаўшчыны, бадай, не знойдзеш ніводнай народнай назвы, якая б узнікла выпадкова. Калі ўважліва прыгледзецца, дык заўсёды вызначыш, што вынікае яна з нейкіх асаблівасцей прыроднага асяроддзя, умоў вытворчай дзейнасці жыхароў і вельмі часта звязана з

гістарычным мінулым чалавека. Сам народ ніколі не назаве сваё паселішча словам, якое ў чымсьці не адпавядала б, а тым больш пярэчыла ісціне. Не дзіва, што адзін з паэтаў напісаў: “Народ умее цёплым словам радзімы край свой прыласкаць”.

13. Вызначце від сувязі сказаў у тэксце, прапанаваным у заданні № 12. Адказ запішыце.

14. Для літаратуры якога перыяду было характэрна наступнае: жанравае адзінства царкоўнай і свецкай літаратуры; недаацэнка індывідуальнага пачатку, перавага ўмоўных форм, сімволікі, выкарыстанне пераважна культавай мовы (старагрэчаскай, лацінскай, стараславянскай):

- а) Літаратура эпохі Адраджэння.
- б) Літаратура эпохі Сярэднявечча.
- в) Літаратура эпохі Асветніцтва.
- г) Антычная літаратура.

15. Вызначце мастацкі напрамак на наступным азначэнні:

“Мастацкі напрамак у еўрапейскай літаратуры XVII – пачатку XIX ст., які вызначаўся высокай грамадзянскай тэматыкай, строгім выкананнем пэўных правілаў (дзяленне літаратуры на “высокі”, “сярэдні” і “нізкі” жанры, захаванне ў драматычных творах адзінства часу, дзеяння і месца і інш.)”.

- а) Класіцызм.
- б) Рамантызм.
- в) Сентыменталізм.
- г) Рэалізм.

16. Як называецца стылістычная фігура, ужытая ў народнай песні:

Сакоча зязюлька, сакоча —
Ды з бору ляцеці не хоча;
А ў боры ягодкі салодкі,
Ў крыніцы — нап'ёмся вадзіцы...
Ой, плача Агатка, плача —
Ад таткі ехаць не хоча:
У таткі парогі — нізенька,
Хадзіць па вадзіцу блізенька...

- а) Эпіфара.
- б) Анафара.
- в) Паралелізм.

17. Вызначце тып урока, асноўнай дыдактычнай мэтай якога з'яўляецца кантроль за ведамі, уменнямі і навыкамі:

- а) урок-практыкум;
- б) урок-семінар;
- в) урок-залік;
- г) урок-лекцыя;
- д) урок-конкурс.

18. Дзесяцібальная сістэма ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці вучняў на беларускай мове і літаратуры заснавана на пяці ўзроўнях у адпаведнасці з

псіхалогіяй засваення і авалодання ведамі. Адзначце, сутнасцю якога ўзроўню з'яўляецца ўзнаўленне вучэбнага матэрыялу на аснове разумення:

- а) 1-га ўзроўню;
- б) 2-га ўзроўню;
- в) 3-га ўзроўню;
- г) 4-га ўзроўню;
- д) 5-га ўзроўню.

19. *Напішыце, пры вывучэнні якога раздзела курса мовы мэтазгодна выкарыстанне артыкуляцыйна-слыхавога, імітацыйна-супастаўляльнага і інфармацыйнага метадаў.*

20. *Праца над пераказам звязана з фарміраваннем як агульных, так і спецыфічных камунікатыўных уменняў. Адзначце, для выканання якога віду пераказу неабходны наступныя ўменні: ствараць выказванне іншага тыпу ў параўнанні з тэкстам-арыгіналам; выбіраць з тэксту матэрыял на прапанаваную тэму; сістэматызаваць адабраны матэрыял у адпаведнасці з асноўнай думкай тэксту; знаходзіць неабходныя моўныя сродкі для сувязі адабранага матэрыялу:*

- а) сціслы пераказ;
- б) выбарачны пераказ;
- в) падрабязны пераказ.

21. *Адзначце, да якой групы чытацкіх уменняў адносяцца пералічаныя ўменні: выяўляць родава-жанравую спецыфіку твора; вызначаць асноўную праблематыку твора; выяўляць матывы ўчынкаў герояў; выяўляць аўтарскую пазіцыю ў творы:*

- а) уменні, звязаныя з успрыманнем мастацкага твора;
- б) аналітычныя ўменні;
- в) сінтэтычныя ўменні;
- г) уменні, звязаныя з ацэнкай мастацкага твора.

22. *Пры напісанні даследчай працы неабходна ва ўступе вызначыць тэму работы, тэму, задачы, аб'ект і прадмет даследавання. Суаднясіце прапанаваныя азначэнні з іх сутнасцю. Адказ запішыце.*

<p>А. Мэта даследавання. Б. Задачы даследавання. В. Аб'ект даследавання. Г. Прадмет даследавання.</p>	<p>1. Працэс ці з'ява, якая стварае праблемную сітуацыю, матэрыял, на якім праводзіцца даследаванне. 2. Канкрэтызацыя мэты, удакладненне ходу працы, што адлюстроўваецца ў змесце работы. 3. Асноўны напрамак даследчыцкай дзейнасці, яе фармулёўка дазваляе вызначыць, навошта праводзіцца даследаванне. 4. Тое галоўнае, пра што гаворыцца ў рабоце. 5. Аспект праблемы, пры даследаванні якога цалкам пазнаецца аб'ект, яго галоўныя рысы.</p>
---	---